

Referat

Møde i Verdensarvsrådet Stevns Klint

Onsdag d. 19.09.2018 kl. 10-12.00 hos Verdensarv Stevns, Tinghuset, Algade 8, 4660 St. Heddinge.

Indkaldte mødedeltagere

Stevns Kommune	Anette Mortensen, borgmester (formand/mødeleder) Mikkel Lundemann Rasmussen, formand for udvalget for Arbejdsmarked, Erhverv og Turisme Flemming Petersen, formand for udvalget for Plan, Miljø og Teknik (til og med pkt. 4)
Slots- og Kulturstyrelsen	Bolette Lehn Petersen, arkitekt
Naturstyrelsen	Claus Jespersen, skovrider
Gjorslev Gods	Jens Edward Tesdorpf, godsejer
Observatør Stevns Kommune	Bjørn Voltzmann, vicekommunaldirektør (afbud) Berith Burkandt, leder Natur & Miljø
Selskabet Højeruplund	Jens Carl Jørgensen, formand
Østsjællands Museum	Ilse Sørensen, vicedirektør Jesper Milàn, museumsinspektør
Verdensarv Stevns	Tove Damholt, direktør Naja Habermann, site manager (referent)
Observatør	Kathrine Hendriksen, Stevns Turistforening (afbud)

1. Dagsorden

Godkendelse af dagsorden.

Godkendt. Handlingsplanen præsenteres mundtligt og eftersendes skriftligt til kommentering.

2. Referat

Referat fra sidste møde er vedhæftet til orientering.

Referater godkendt.

3. Handlingsplan Verdensarv Stevns

Jf. vedtægter for Verdensarv Stevns skal foreningens handlingsplan høres hos verdensarvsrådet. Handlingsplan eftersendes.

Til orientering og kommentar.

Tove Damholt fremlagde Handlingsplanen som udgør baggrunden for Verdensarv Stevns' arbejde i 2019. Spørgsmål til rådet: i hvor høj grad skal VS arbejde for at højne naturindholdet i verdensarvsområdet? Slots- og Kulturstyrelsen bekræftede at naturen som en del af "additional values" er en del af verdensarvsforvaltningen. Flere rådsmedlemmer fremhævede balancen mellem at benytte og beskytte og anbefalede at inddrage

naturforvaltningen. Selskabet Højeruplund forvalter allerede deres område med henblik på øget biodiversitet.

Handlingsplanen fremsendes til kommentering til rådet inden endelig godkendelse i bestyrelsen.

4. Retningslinjer for Stevns Klint

Retningslinjer for færdsel langs Stevns Klint er under udarbejdelse gennem en proces med høj grad af interessentinddragelse.

Til orientering og drøftelse.

Naja Habermann fremlagde en foreløbig status for arbejdet, der sker i samarbejde mellem Stevns Kommune og Verdensarv Stevns. En længere proces med mange involverede, der løber over 2018-2019. Der har været en konstruktiv og god tone ved de samtaleorienterede møder. Deltagerne bemærker og roser dette. Retningslinjerne læggere

Vigtigt at problemer meldes til Stevns Kommune på stevnsklint@stevns.dk alternativt Verdensarv Stevns på info@stevnsklint.org,

Bestyrelsen drøftede retningslinjer herunder:

Ilse Sørensen: Vigtigt med klarhed omkring regelsæt f.eks. for paraglidere.

Claus Jespersen: Alle problemstillinger kendes fra Møns Klint og løsningsmodeller kan evt. kopieres. (Eksempler: Droneforbud Møn kun i perioden 1.2.-1.9. Løse hunde: udpeg hundeskove og henvis til den. Kanalisering af færdsel: find dedikerede områder til mountainbikes, fx i kalkgrave. Gode erfaringer med kampagnen "Vis hensyn".) God ide med vennebegrebet (Verdensarvens venner). Brug evt. i andre sammenhænge fx hundeskovens venner. Erfaringsudveksler gerne med Stevns.

Tove Damholt: Vigtigt med retningslinjearbejdet nu, inden turismeudviklingen tager fart. Vigtigt at sprede turismepresset ind i landet.

5. Status på igangværende projekter

Besøgscenteransøgning, turismearbejde v. Stevns Kommune

Trappe Stevns Fyrcenter v. Naturstyrelsen

Bookingportal, foredrag, Højerup Gl. Kirke v. Selskabet Højeruplund

Klintedage, partnerprogram v. Verdensarv Stevns

Til orientering.

Besøgscenter

Anette Mortensen: Der arbejdes på højtryk på realisering af besøgscentret, meget positiv dialog med fondene.

Turismestrategisk redegørelse

Mikkel Lundemann Rasmussen: Pt. genbesøges den turismestrategiske redegørelse. Kommunen bliver ny tovholder for Turismestrategisk gruppe, beslutning om ansættelse af ny Turismekoordinator.

Jens Carl Jørgensen: I Turistforeningen værdsætter vi Stevns Kommunes indsats på turismeområdet. Indgår gerne i nye samarbejder, også økonomisk. Turismeanalysen 2012-2016 fra i sommer har nogle fejlkilder, men den opadgående tendens er rigtig. Mikkel Lundemann Rasmussen tilsluttede sig.

Trappen ved fyret

Claus Jespersen: Anden fase undersøgelser/ dybdeboringer pågår nu. Man har valgt at fæstne trappen til det øverste kalklag, hvor det er forsvarligt at konstruere trappen. Mener at projektet er realistisk, men afventer endelig tilbagemelding fra undersøgelserne.

Ilse Sørensen: Udfordring at Fiskeleret ikke er tilgængeligt, især i Højerup, turister på verdensarvsture efterspørger det kraftigt. Prøver er ikke nok, gæster vil se det in situ.

Tove Damholt: Adgang til Fiskeleret er en af de største udfordringer vi har. Er en del af den samlede plan for besøgscenter og samlet udvikling af klinten, men ikke let.

Samarbejdsaftaler

Selskabet Højeruplund er ved at forhandle samarbejdsaftale med Stevns Kommune som forudsætning for en fondsansøgning.

Samarbejdsaftale om retningslinjer for indsamling og færdsel mellem Gjorslev Gods, Østsjællands Muesum og Verdensarv Stevns er fornyet.

Højeruplund

Jens Carl Jørgensen: Ny bookingportal på vej så alle kan bestille tid til at bruge kirken. Bryllupper er maks. ti minutter af gangen, max. tre gange om dagen i tidsrummet kl. 10-16. Kirken må ikke lukkes for offentligheden under vielse og andre arrangementer. Indtægter går til renovering af kirken.

Tove Damholt: Erfaringen fra Jelling har været en fælles bookingportal mellem kirke og besøgscenter og god dialog, så man kan koordinere de forskellige interesser. anbefaler at øvrige gæster informeres om brylluppet f.eks. gennem midlertidigt skilt (brylluppet varer 10 minutter) eller at der står en person og informerer turisterne.

Bolette Lehn Petersen: En løsning fra Roskilde har været at udpege faste tidspunkter der ikke er handlinger på, så besøgende og turoperatører kan planlægge efter det.

Jens Carl Jørgensen: Der vil blive arbejdet videre med forslagene. Der er skaffet fondsmidler til at istandsætte kirkeruinen, offentligt foredrag om det.

Helikopterflyvning

Tove Damholt: Erfaringer fra andre steder viser, at helikopterflyvning kan blive en udfordring. Vi må undersøge mulighederne for regulering.

Claus Jespersen: På Møn har det ikke været muligt at regulere helikopterflyvning, da det foregår i luftrummet over attraktionen.

Nye retningslinjer Højeruplund

Jens Carl Jørgensen: Arbejdet for nye retningslinjer for færdsel i Højeruplund pågår nu, mange parter har været involveret. Det er tanken, at retningslinjerne skal godkendes af Politiet og Stevns Kommune, så de efterfølgende kan blive håndhævet. Der er generelt flere påtaler i området i takt med det stigende besøgstal.

Partnerprogram

Tove Damholt: Samarbejde med Stevns Erhvervsråd, omkring 70 partnere, engagerede og god energi. Mange forskellige typer partnere, godt samarbejde på tværs af vanlige skel. Partnerdag 29. oktober fokus på FNs Verdensmål og bæredygtigt udvikling.

Venneprogram

Tove Damholt: Også i god udvikling, omkring 60 venner, inviteres til arrangementer med verdensarvsrelaterede emner.

6. Gensidig orientering

Rådets medlemmer orienterer hinanden om aktuelle sager.

Jesper Milan: Har udarbejdet artikel til det tyske geologmagasin Fossilien om Stevns Klint og retningslinjer. Desuden et nyt tiltag indenfor geopoesi, i samarbejde med heavy metal bandet Skolopendar <https://youtu.be/lo09Xyw-unw>

7. Næste møde

Dato fastlægges for næste møde i Verdensarvsrådet.

Mødet afholdes 20. marts 2019 kl. 10-12.

8. Eventuelt

Tove Damholt deltager i næste uge i UNESCO ekspertkursus i Bergen om bl.a. monitoring.